

A KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR PROGRAM ÖSZTÖNDÍJASAINAK TEVÉKENYSÉGI KÖRE

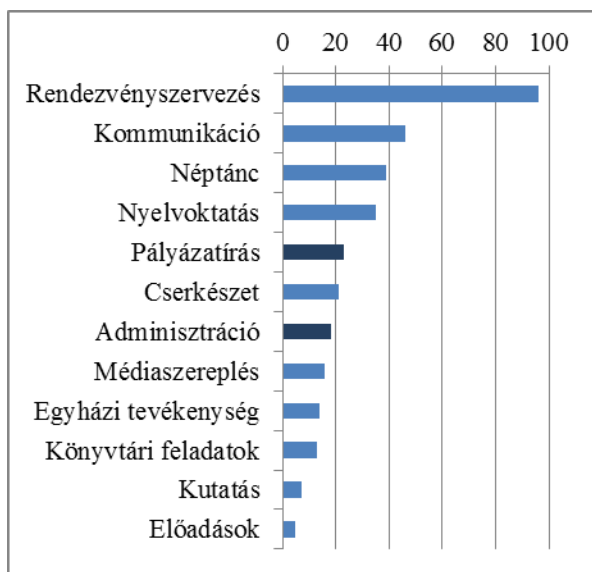
A Körösi Csoma Sándor Program (KCSP) eredményeinek kiértékeléséhez elengedhetetlen annak ismerete, hogy **pontosan mivel foglalkoznak** az erre a célra kiválasztott ösztöndíjasok: milyen főbb feladatokat látnak el hat, illetve kilenc hónapos kiküldetésük alatt a fogadószervezetek közösségépítő munkáját segítve?

A tevékenységi körök ismerete **betekintést nyújthat** az adott közösség **szervezeti életének** sajátosságaiba is. Éppen ezért azok feltérképezése és rendszerezése – a program kiértékelésén túl – nagyban segítheti a következő turnusok **pályázatainak elbírálását**, az **ösztöndíjasok** helyi igényeknek megfelelő **kiválasztását**, valamint tágabb értelemben, a programban résztvevő **diaszpóraszervezetek lehetőségeinek és szükségégeinek** feltárását is.

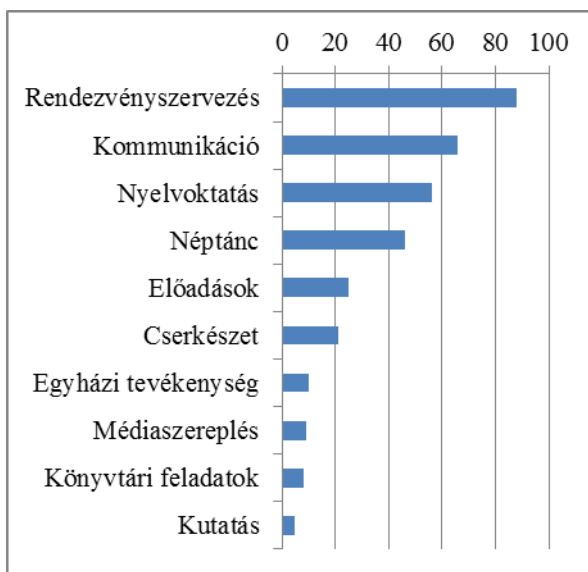
Ennek érdekében a Nemzetpolitikai Kutatóintézet – az ösztöndíjasok írásos beszámolóinak bekérése és elemzése után – készített egy **Űrlapot**, melynek kitöltését a Nemzetpolitikai Államtitkárság jóvá is hagyta 2015 novemberében. Az Excel alapú űrlapon **nyitott kérdéseket** tettünk fel az ösztöndíjasok és fogadószervezeteik **általános ismérveire**, valamint a kiküldetés alatt végzett **tevékenységekre vonatkozóan**. Azért nem zárt kérdésekkel, előre meghatározott, bejelölhető kategóriákkal fordultunk az ösztöndíjasokhoz, mert az eddigi tapasztalatok azt mutatták, hogy a **nyitott kérdésekre érkezett válaszok realisabb képet** festenek a kiküldetés körülményeiről. Így az ösztöndíjasoknak megszabott terjedelemben (max. 400 karakteres) saját szavaikkal kellett leírniuk, hogy kiküldetésük alatt mivel foglalkoztak, mely lehetőséget adott újabb munkakörök megnevezésére is. Ezzel a módszerrel – a programkoordinátorok és ösztöndíjasok együttműködésének köszönhetően – **sikerült teljes körű, azaz minden kiküldetést teljesített ösztöndíjastól** strukturált adatokat begyűjteni az elmúlt két tárgyévben.

A tevékenységi körökre vonatkozó válaszokat kategorizáltuk, majd az így kapott munkaköri **kategóriák előfordulásának gyakoriságát** figyelembe véve **országos és regionális összehasonlítást végeztünk** mindkét tárgyévben. Ennek eredményeképp, egyrészt kimutatható, hogy **hol, milyen munkakörök élveznek prioritást**: mely közösségépítő tevékenységek bírnak nagyobb, illetve kisebb jelentőséggel a különböző országok és nagyrégiók magyar diaszpórák közösségeiben. Másrészt, a **tárgyévek közötti eltérések** rámutatnak arra, hogy **milyen formában alakulnak** a programban résztvevők főbb tevékenységi körei és velük együtt a fogadószervezetek igényei, szükségai, melyben – mint látni fogjuk – igen **nagy szerepet játszik a magyarországi támogatáspolitiká**.

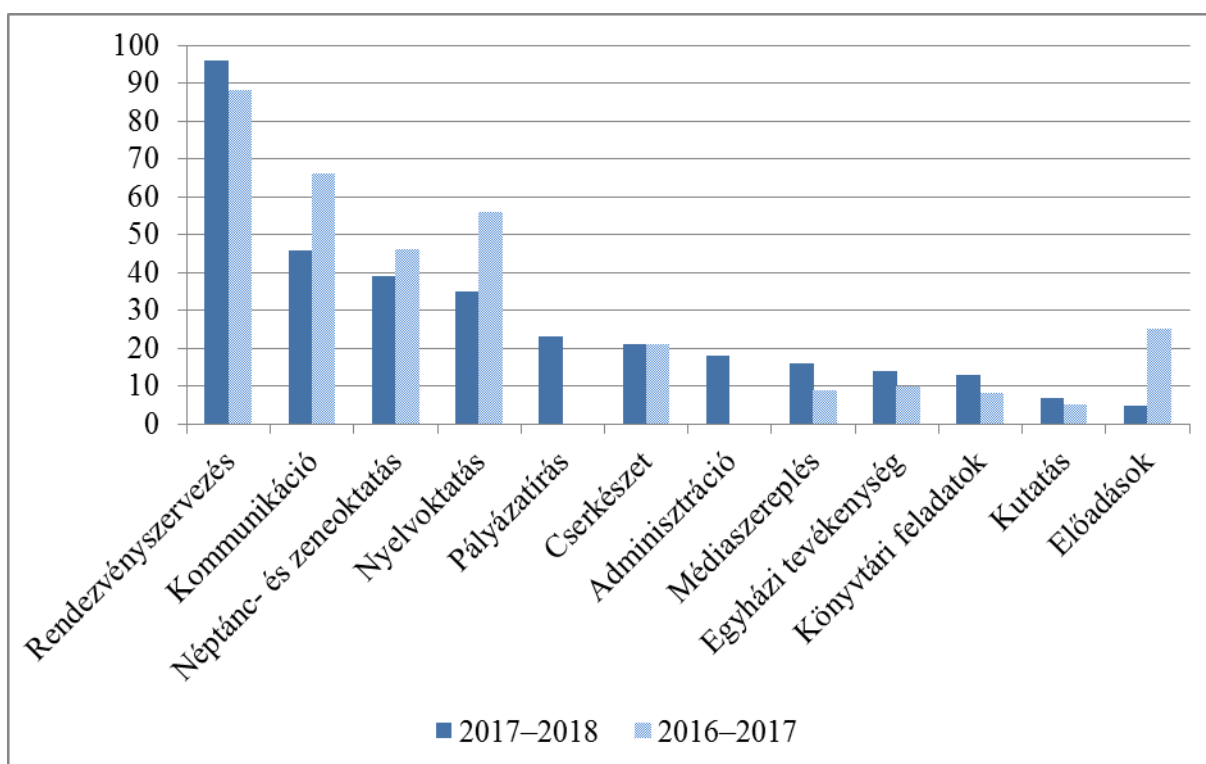
A KCSP ösztöndíjasok legfőbb tevékenységei

1. ábra: KCSP 2017–2018. év / 109 fő

2. ábra: KCSP 2016–2017. év / 99 fő

3. ábra: KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre (két évad összehasonlítása)

Munkaköri kategóriák

Rendezvényszervezés: a helyi diaszpórák közösség rendezvényeinek, programjainak, valamint a magyar ünnepnapokon való összejöveteleknek a megszervezése, kivitelezése.

Kommunikáció: a diaszpórában működő magyar nyelvű médiumok – nyomtatott és online sajtó, illetve televízió- és rádióműsorok – szerkesztői, lektori munkájának segítése.

Néptánc- és zeneoktatás: a helyi, sokszor a fogadószervezet keretében működő néptánc és népzene kurzusokon való oktatás, táncházak lebonyolítása.

Nyelvoktatás: a magyar nyelv oktatása legtöbbször hétfélig iskolában, de azon kívül is, kisebb csoportoknak, illetve magánszemélyeknek tartott tanórák keretében.

Cserkészlet: a Külföldi Magyar Cserkészszövetség helyi csapatainak segítése.

Médiaszereplés: magyar vagy idegen nyelvű médiumoknak adott interjúk, melyek elsősorban a KCSP működéséről, a magyar diaszpóra anyaországi támogatásáról, illetve a helyi magyarok szervezeti életéről szólnak.

Egyházi tevékenység: a külföldi magyar egyházak közösségépítő tevékenységeinek segítése.

Könyvtári feladatok: a diaszpóra könyvtári örökségének a rendszerezése, valamint a Mikes Kelemen Program lebonyolításával kapcsolatos feladatok segítése: a Magyarországra küldendő könyvek egybegyűjtése, válogatása, adatbázisokban való rögzítése, dobozolása.

Kutatás: a fogadószervezet felkérésére, vagy más ambícióból végzett, kifejezetten a helyi magyar közösség fejlődéstörténetének és intézményesülésének feltérképezésére irányuló kutatások kidolgozása és kivitelezése.

Előadások: többnyire a fogadószervezet felkérésére, a helyi magyar közösségnek vagy akár más nemzetiségű, többségi társadalmaknak, főképp Magyarországot és a magyar kultúrát ismertető előadások tartása.

Pályázatírás: a szervezeti működés, valamint a Magyarországra utaztatás támogatására, főképp a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., de más, anyaországi és külföldi intézmények által is kiírt pályázatok felkutatása, valamint az igénylés megírása, átnézése, kezelése.

Adminisztráció: pályázással kapcsolatos dokumentumok rögzítése; a helyi szervezetek üléseinek és értekezleteinek jegyzőkönyv-vezetése, a kapcsolattartáshoz elengedhetetlen címlisták frissítése, adatbázisok rendszerezése.

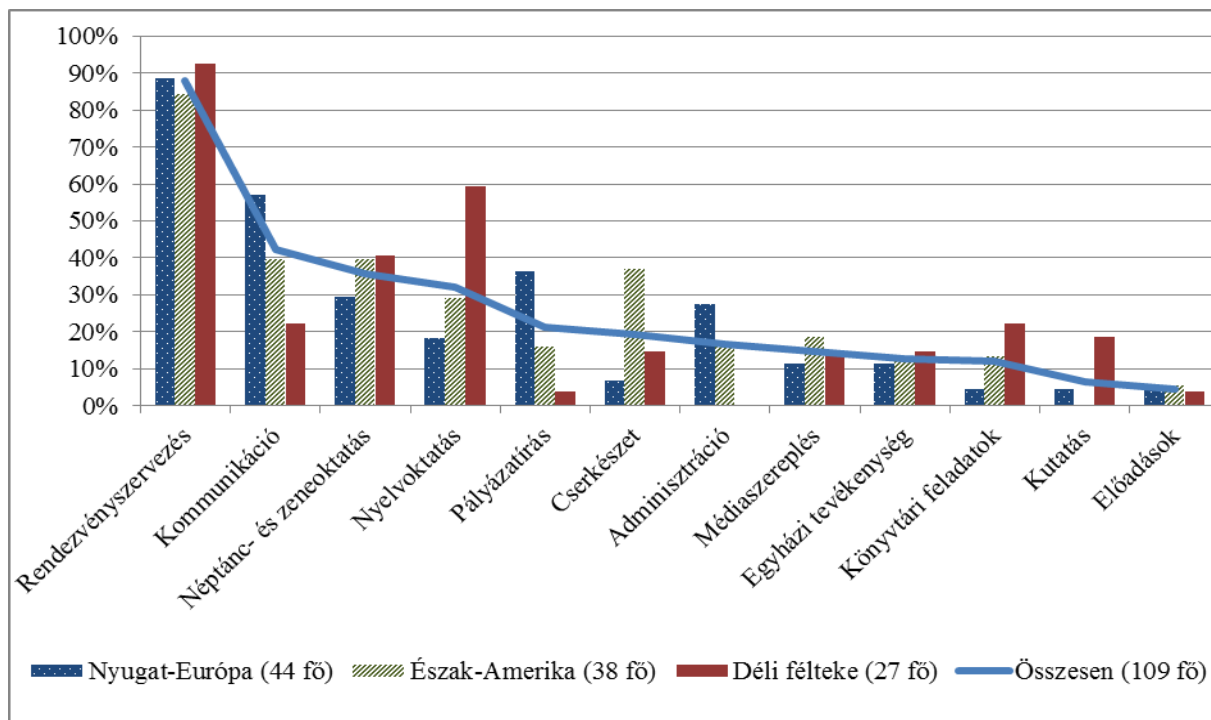
Mindkét tárgyévben végzett felmérés eredményei azt mutatják, hogy a KCSP ösztöndíjasok **elsősorban** a helyi diaszpórák közösség **rendezvényeinek**, programjainak, összejöveteleinek és ünnepségeinek szervezésében és kivitelezésében nyújtanak segítséget. Ezt a feladatkört követi a **kommunikációs tevékenység** – azaz a diaszpórában működő magyar nyelvű médiumok munkájának segítése –, azzal együtt, hogy ennek a munkakörnek a népszerűsége **sokat esett vissza**: a 2016–2017. évi 67%-ról a 2017–2018. évi 42%-ra. A **harmadik helyen**, míg 2016–2017-ben a **nyelvoktatás** szerepelt, addig 2017–2018-ban a **néptánc- és zeneoktatás**, a nyelvoktatás pedig a negyedik helyre esett vissza.

A két tárgyév között lényeges különbség továbbá, hogy **2017–2018-ban megjelent két új munkaköri kategória**: a **pályázatírás** és az **adminisztráció**. Ezekről a tevékenységekről a kiküldetést teljesített ösztöndíjasok 21, illetve 17%-a tett említést, így igen előkelő helyen szerepelnek a feladatkörök rangsorában: a 12 kategóriából a **pályázatírás az 5.**, míg az **adminisztráció a 7.** Feltételezhető, hogy ez elsősorban a **nemzetpolitikai célú támogatások diaszpórára való kibővítésének következménye**. 2018-tól ugyanis a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. külön pályázatokat ír ki egyrészt a hétvégi iskolák számára (összesen 100 millió Ft / év), másrészt a diaszpóraszervezetek támogatására (300 millió Ft / év). Erre az extratámogatásra a Magyar Diaszpóra Tanács VII. ülésének 2017. november 9-én kelt zárónyilatkozata is kitért.

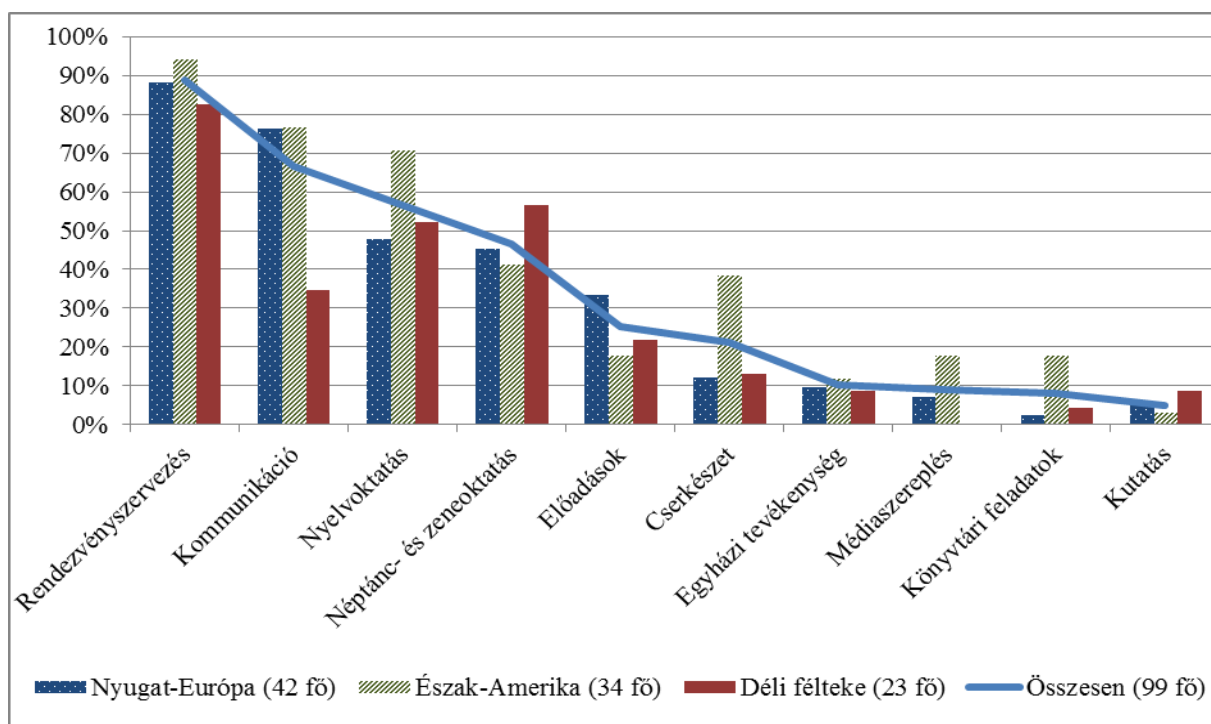
Az egyéb tevékenységeket illetően – melyekről az ösztöndíjasok egynegyede vagy annál kisebb része tett említést – jelentős **változás** figyelhető meg az **előadások** tekintetében. Míg **2016–2017-ben 99-ből 25-en** tettek róla említést, addig a következő tárgyévben **109-ből csupán 5-en** számoltak be róla. Ezzel az előadások tartása az 5. helyről az utolsó helyre került a feladatkörök rangsorában.

A régiók szerinti összehasonlításból megtudhatjuk, hogy ezek a munkakörök, mely területeken, milyen jelentőséggel bírnak: az átlaghoz viszonyítva hol játszanak fontosabb, illetve kevésbé fontos szerepet a KCSP ösztöndíjasok kiküldetésében.

A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre nagyrégiók szerinti összehasonlításban

4. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre nagyrégiók szerint (2017–2018)

5. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre nagyrégiók szerint (2016–2017)

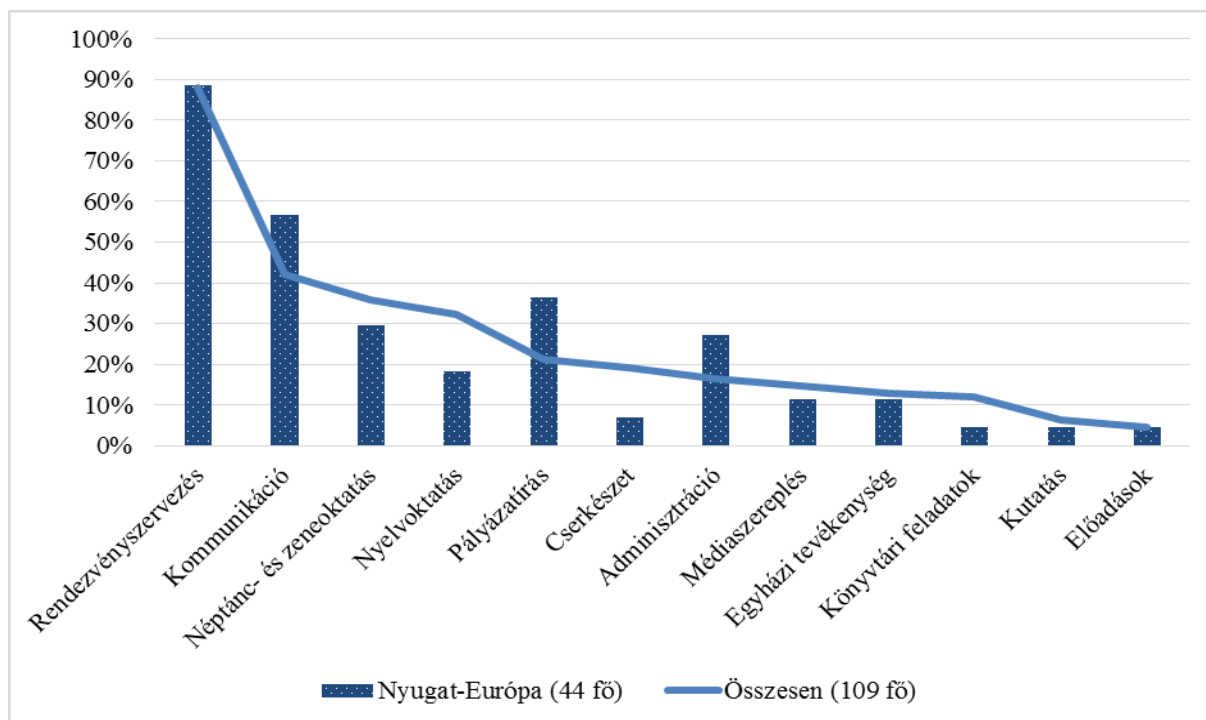
Nyugat-Európában a főbb tevékenységi körök nem térnek el nagymértékben az átlagtól, kivéve a két új kategóriát. Mind a **pályázatírást**, mind az **adminisztrációt** az ebben a nagyrégióban kiküldetést teljesítő ösztöndíjasok említették a **legnagyobb arányban (36, illetve 27%)**. Megfigyelhető továbbá, hogy a **nyelvoktatás**, a **cserkészlet**, a **néptánc- és zeneoktatás**, valamint a **könyvtári feladatok** jelentősége **kisebb**, mint más régiók esetében, de ez a különbség nem annyira számottevő.

Észak-Amerikában, ezzel szemben a **cserkészlet**, valamint a 2016–2017-es tárgyévben a **nyelvoktatás** és a **könyvtári feladatok** is eltértek az átlagtól, jóval **magasabb** értékeket mutatva. Ez az egyetlen olyan nagyrégió, ahol a cserkészlet majdnem eléri a 40%-ot (2016–2017-ben 38%, 2017–2018-ban 37%), mellyel a 4., illetve 5. helyen szerepel a tevékenységek rangsorában.

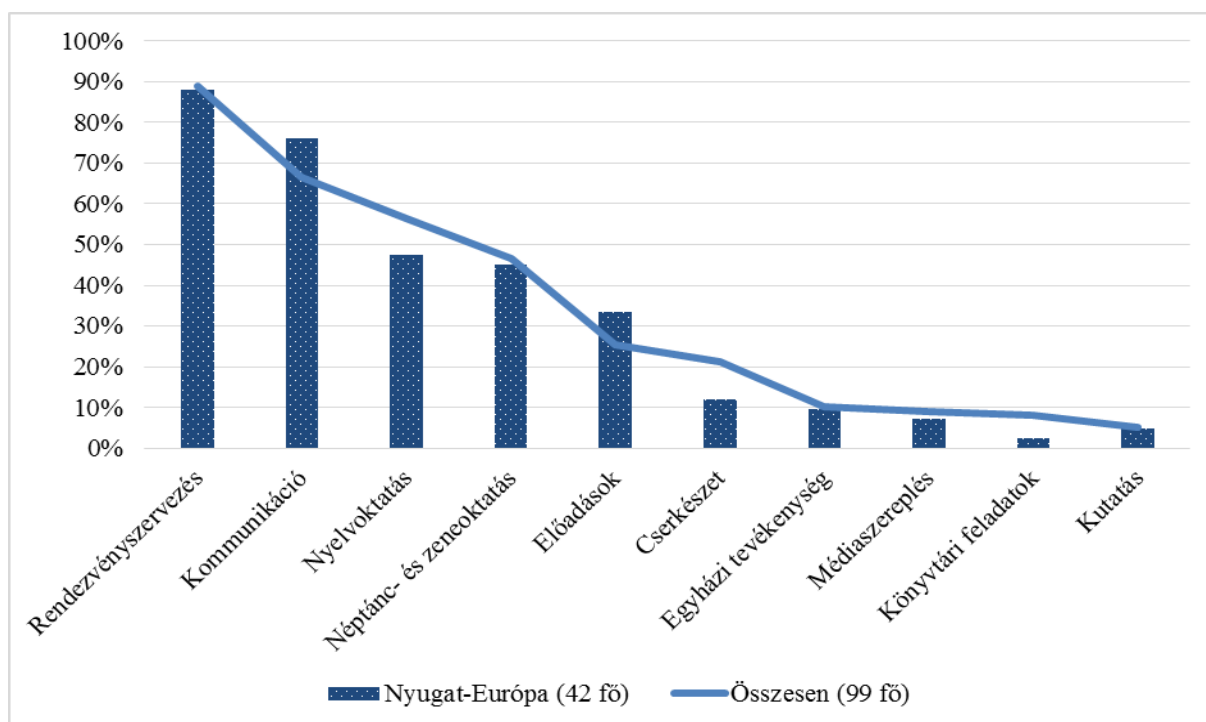
A **déli féltekén** a **néptánc- és zeneoktatás**, valamint a **nyelvoktatás** is **nagyobb** jelentőséggel bír, **mint a kommunikációs** feladatkörök. Ez azt jelenti, hogy ebben a nagyrégióban a KCSP ösztöndíjasok számára a rendezvényszervezés után ezek a legfontosabb tevékenységi körök. A két vizsgált tárgyév közötti eltérések tekintetében megfigyelhető, hogy a **nyelvoktatás jelentősége**, míg a **másik két nagyrégióban csökkent**, addig a **déli féltekén nőtt**, 2016–2017-hez képest 52%-ról 59%-ra emelkedett, ezzel a **második helyet betöltve** ebben a régióban. A **könyvtári feladatok**, valamint a **kutatás** szintén az **átlagosnál nagyobb** jelentőséggel bírnak a térségben. A magyar nyelvű médiumok munkájának segítésén kívül **alulmaradtak még a régióban az új munkaköri kategóriák is**: a pályázatírással kapcsolatos tevékenységekről az ösztöndíjasok csupán 4%-a adott hírt, míg az adminisztrációs feladatok elvégzéséről egyáltalán nem kaptunk visszajelzést.

A következőkben e munkaköröket még kisebb területi felbontásban mutatjuk meg, felhívva a figyelmet a célországok között megfigyelhető hasonlóságokra és különbségekre.

A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Nyugat-Európában

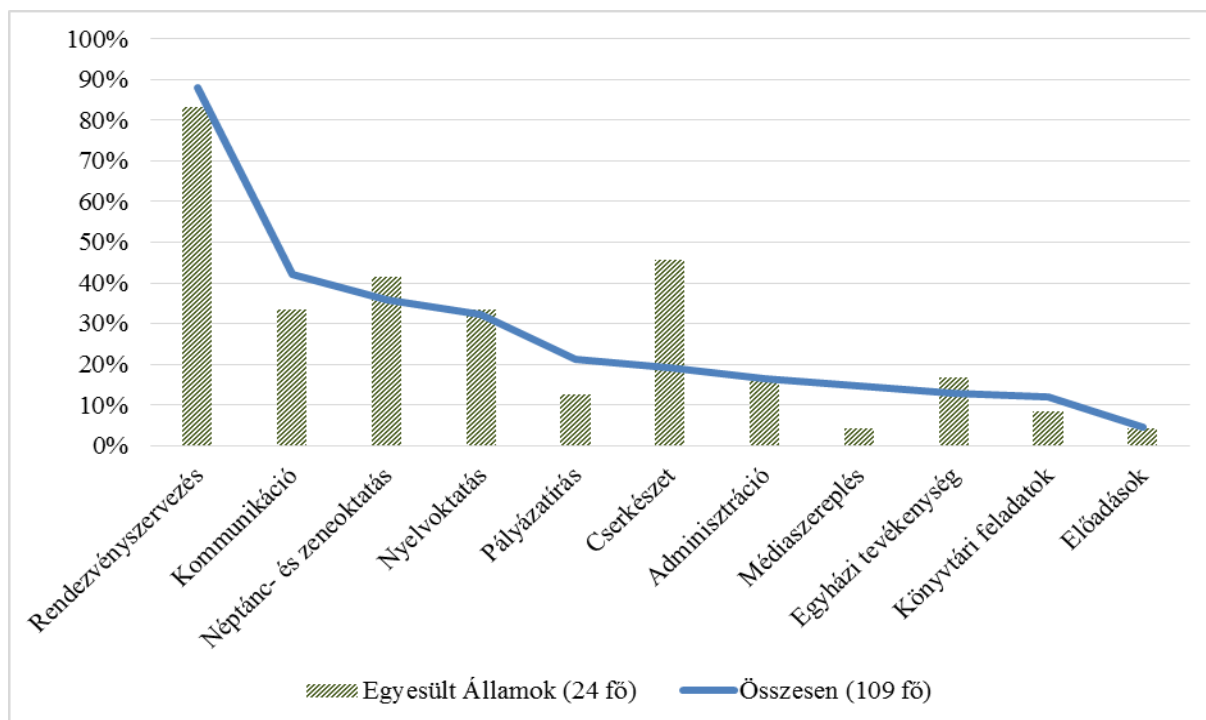

6. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Nyugat-Európában (2017–2018)

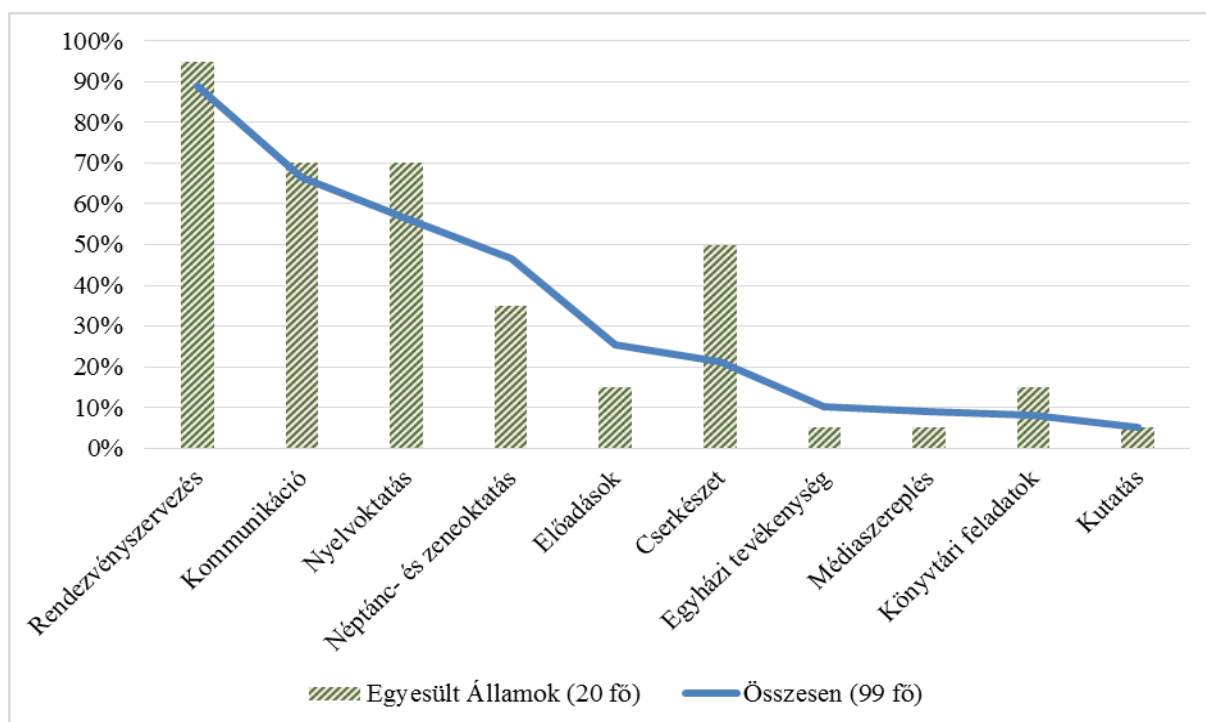

7. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Nyugat-Európában (2016–2017)

A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre az Egyesült Államokban

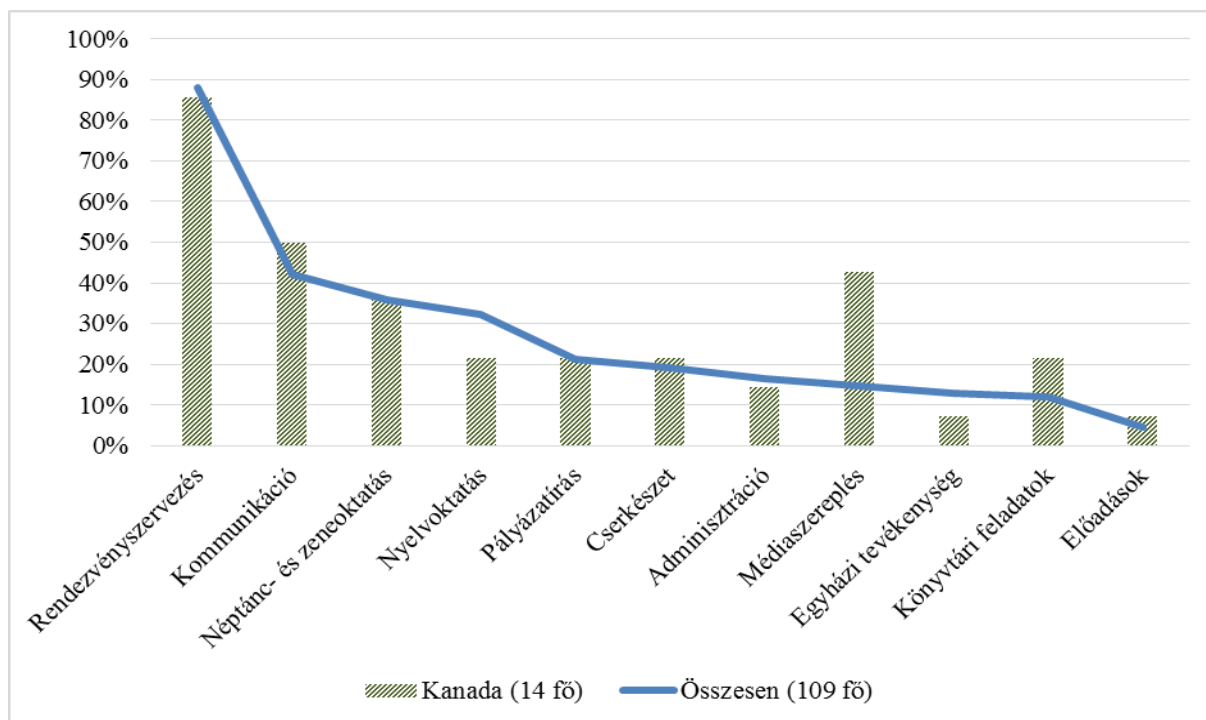

8. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre az Egyesült Államokban (2017–2018)

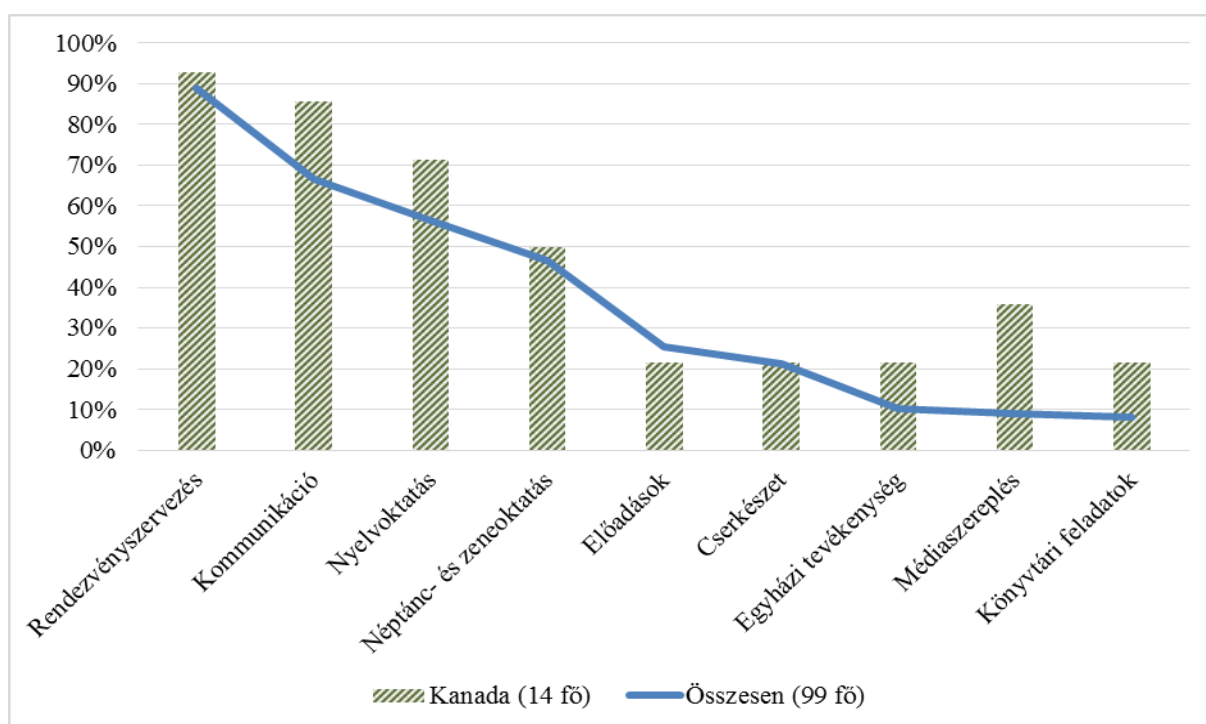

9. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre az Egyesült Államokban (2016–2017)

A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Kanadában

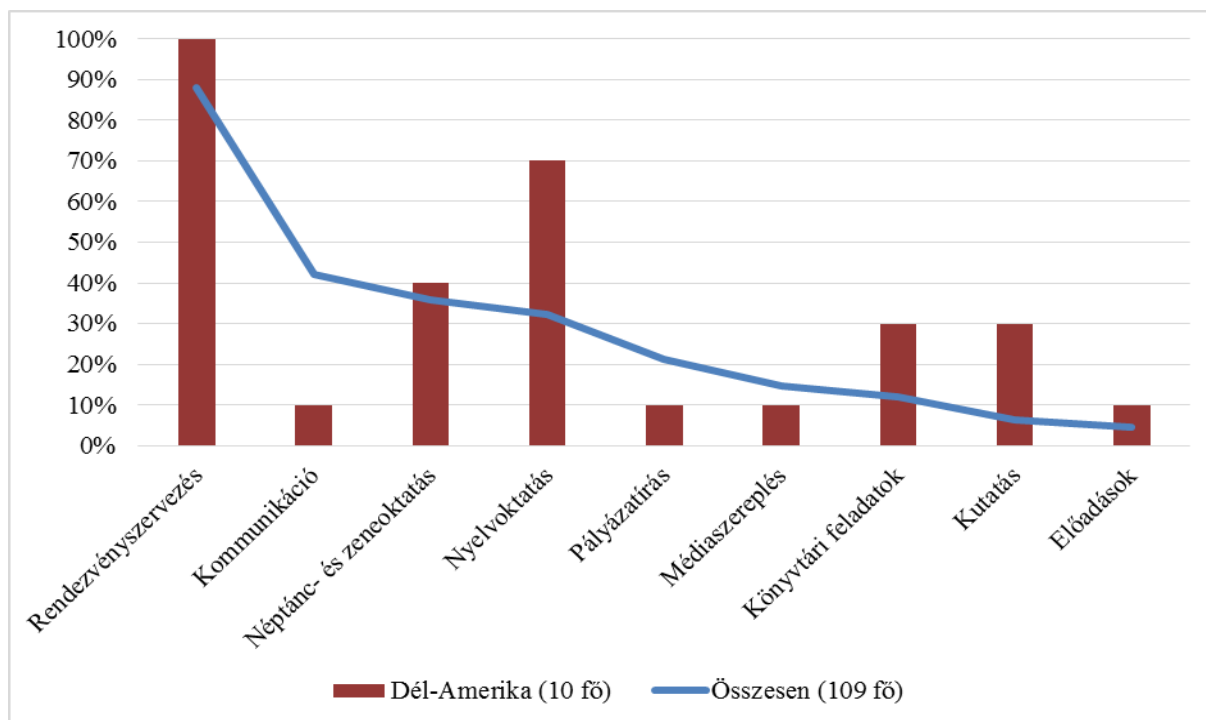

10. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Kanadában (2017–2018)

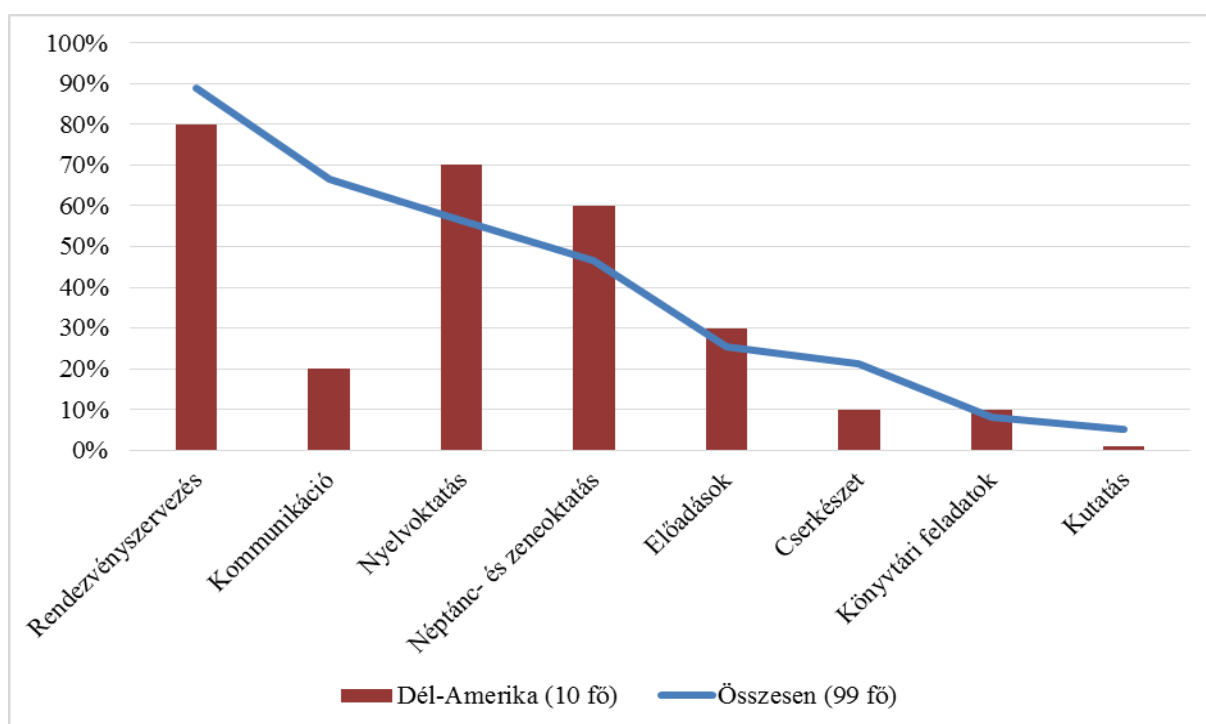

11. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Kanadában (2016–2017)

A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Dél-Amerikában

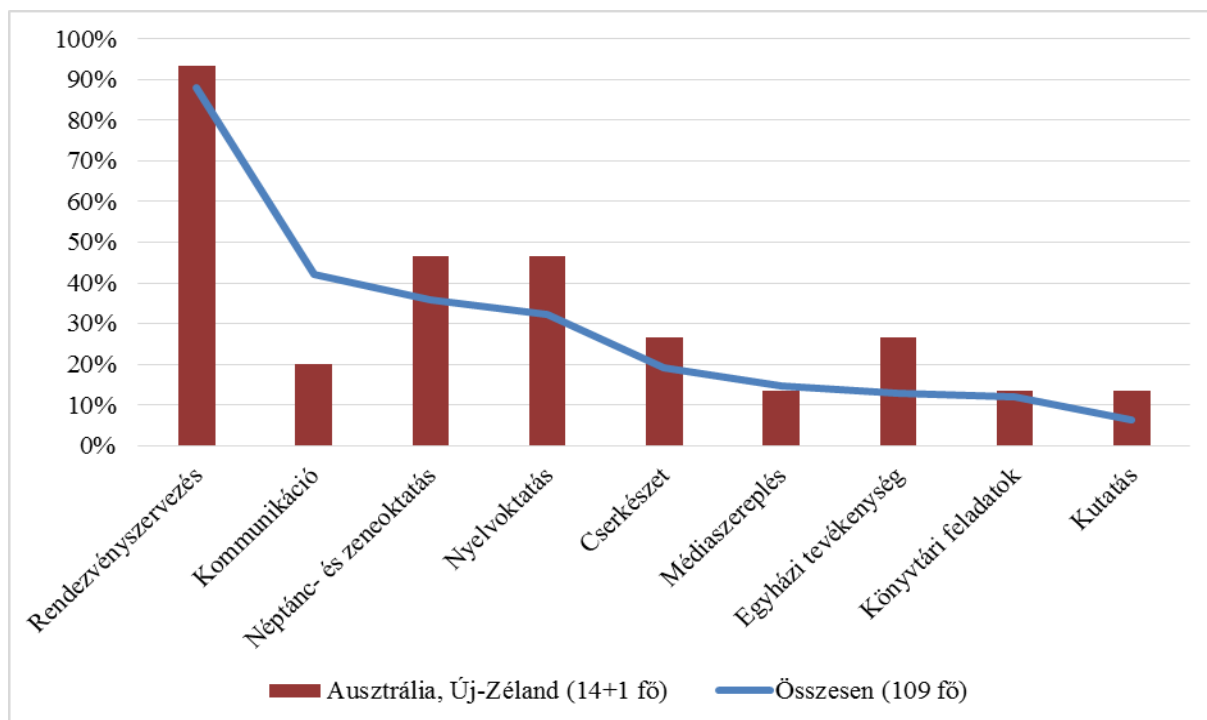

12. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Dél-Amerikában (2017–2018)

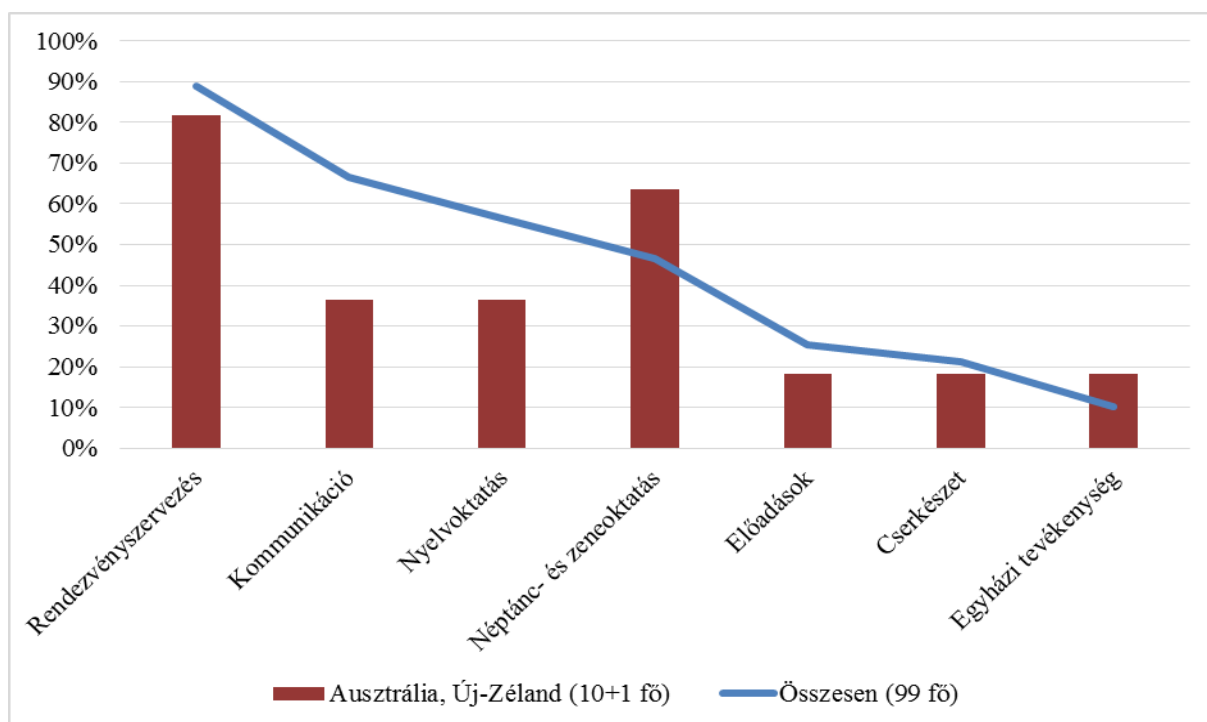

13. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Dél-Amerikában (2016–2017)

A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Ausztráliában és Új-Zélandon

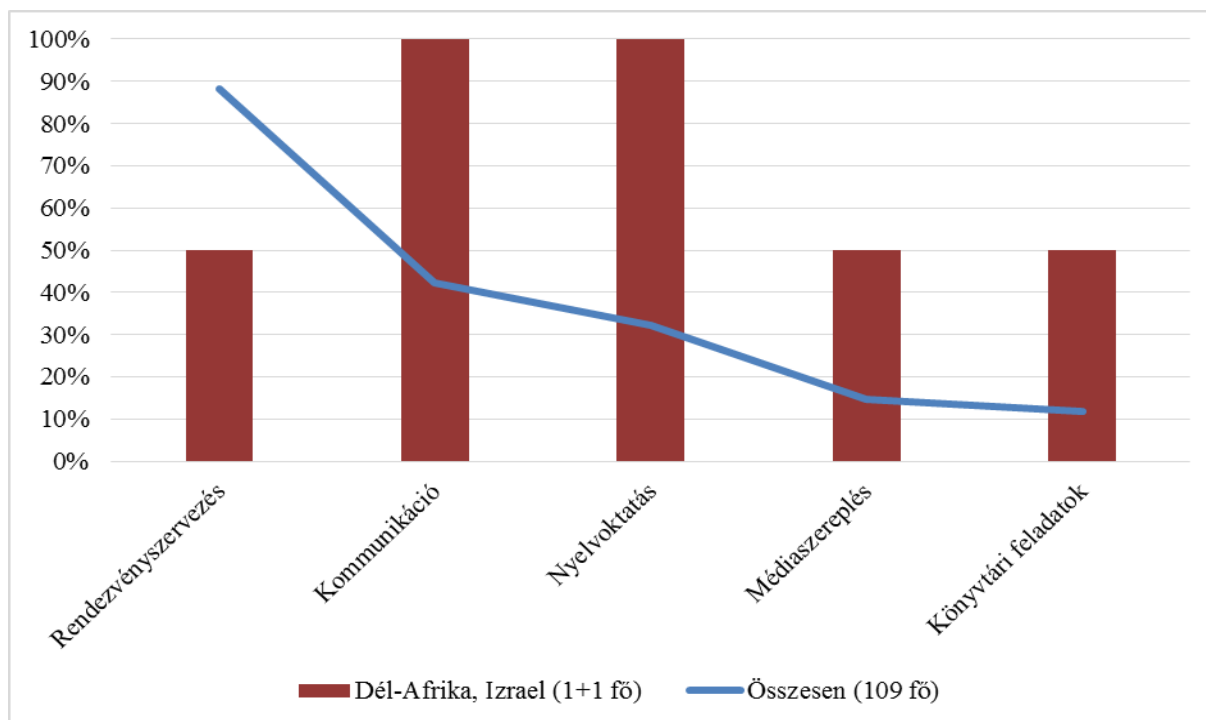

14. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Ausztráliában és Új-Zélandon (2017–2018)

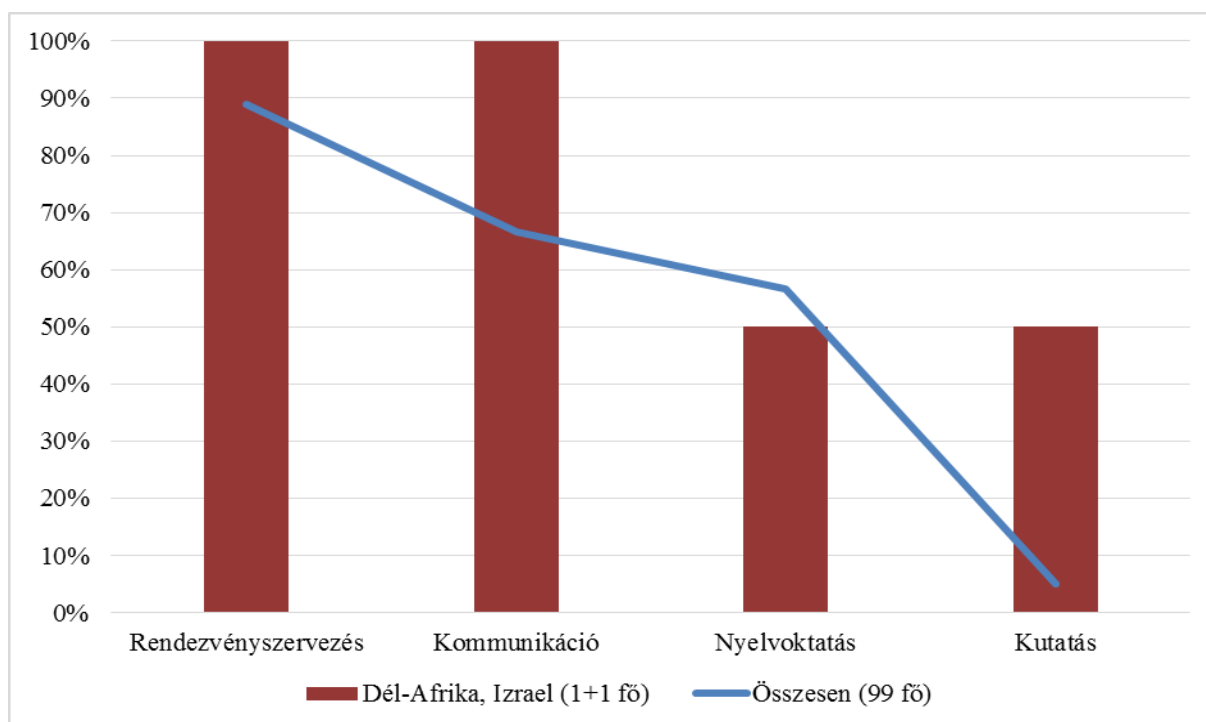

15. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Ausztráliában és Új-Zélandon (2016–2017)

A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Dél-Afrikában és Izraelben

16. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Dél-Afrikában és Izraelben (2017–2018)

17. ábra: A KCSP ösztöndíjasok tevékenységi köre Dél-Afrikában és Izraelben (2016–2017)

Összegzőképpen fontos kihangsúlyozni, hogy az eddigiekben ismertetett főbb tevékenységi körök nem teljesen fedik az ösztöndíjasok kiküldetésük alatt végzett munkáját. Az *Úrlapon* megjelennek olyan feladatok is, melyek **egyik kategória alá sem sorolhatók**, valamint oly ritkán kerülnek említésre (az ösztöndíjasok 1–2%-ánál), hogy azokat külön kategóriaként nem érdemes feltüntetni. Ide tartoznak többek között a **gasztronómiai és vendéglátói tevékenységek** (főzőestek, borkóstolók, ruhatári feladatkörök, felszolgálás stb.); a **kézműves foglalkozások**; a különféle **gyermekprogramok**, valamint a **magyarországi külképviseltek** (nagykövetségek, konzulátusok, tiszteletbeli konzulok) munkájának segítése, mely többnyire az állampolgársági kérelmek és az egyszerűsített honosítás folyamatával kapcsolatos információk átadását jelenti. A program általános kiértékelése szempontjából ezeknek a feladatköröknek nincs nagyobb jelentőségük, azonban lokális szinten fontosak lehetnek, ezért nem tanácsos azokat teljesen figyelmen kívül hagyni.

Mindezt figyelembe véve, a meglévő ismereteink alapján arra a megállapításra jutottunk, hogy a **KCSP négy legfőbb tevékenységi köre**: 1) a **rendezvényszervezés** – mely minden régió esetében az első helyen szerepel; 2) a diaszpórában működő magyar nyelvű **médiumok** kommunikációs tevékenységeinek segítése – kiváltképp Nyugat-Európában; 3) a **magyarnyelv-oktatás**; és 4) a **néptánc- és zeneoktatás** – különösen Dél-Amerikában. Mindemellett külön kihangsúlyozandó a **cserkészlet** szerepe az Egyesült Államokban.

A **két tárgyév közötti** eltérések tekintetében fontos kihangsúlyozni a **pályázatírás** és az **adminisztráció** – mint új munkaköri kategóriák – megjelenését, mely különösen nagy jelentőséggel bír Nyugat-Európában, és melyet nagy valószínűséggel a magyarországi diaszpórapolitika, konkrétan az új, kifejezetten a diaszpóraszervezetek felé irányuló pályázati lehetőségek idéztek elő.